

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЛНТУ
ІНСТИТУТ ЛІСОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ПОЛЬЩА)
БРАТИСЛАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. КОМЕНСЬКОГО (СЛОВАЧЧИНА)
НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР АГРОІНЖЕНЕРІЇ (РЕСПУБЛІКА КАЗАХСТАН)
ТАШКЕНТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА УЗБЕКИСТАН)
УКРАЇНСЬКИЙ ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ» НДІЛГА ІМ. Г.М. ВИСОЦЬКОГО
ВО «УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ»
ФІЛІЯ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ДСЛП «КИЇВЛІСОЗАХИСТ»
ГО «ЛІСОВІ ІНІЦІАТИВИ І СУСПІЛЬСТВО»**

МАТЕРІАЛИ

**IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

**«СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІСІВНИЧОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ВИРОБНИЦТВА»**

19 квітня 2024 року, м. Біла Церква

Біла Церква
2024

УДК 630*2:378.091.21:001.1

Сучасний стан, проблеми і перспективи лісівничої освіти, науки та виробництва: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Біла Церква, 19 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 215 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., ректор БНАУ, д-р екон. наук, проф.

Варченко О.М., проректор з наукової та інноваційної діяльності БНАУ, д-р. екон. наук, проф.

Димань Т.М., проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності БНАУ, д-р с.-г. наук, проф.

Хахула В.С., декан агробіотехнологічного факультету БНАУ, канд. с.-г. наук, доц.

Хрик В.М., завідувач кафедри лісового господарства БНАУ, д-р пед. наук, доц., **заступник голови організаційного комітету**

Marcin Klisz, доктор наук, професор Інституту лісових досліджень (Польща).

Bozhena Sera, Братиславський університет ім. Коменського, доктор філософії.

Abdurashyd Mamatkulov, керівник галузевого центру перепідготовки та професійного розвитку педагогічного колективу Ташкентського державного аграрного університету, д-р екон. наук, професор.

Altybaiev Alshyn, завідувач лабораторії цифрових технологій і енергозабезпечення Науково-виробничого центру агроінженерії (Республіка Казахстан), д-р техн. наук, академік Міжнародної академії інформатизації.

Давиденко К.В., заступник директора Українського ордена «Знак пошани» НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького, канд. с.-г. наук, доц.

Карабчук Д.Ю., голова правління та виконавчий директор громадської організації «Лісові ініціативи і суспільство», канд. с.-г. наук.

Мельниченко В.А., генеральний директор ВО «Укрдержліспроєкт».

Вітряк А.В., директор філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України».

Солоха С.М., директор ДСЛП «Київлісозахист».

Герасимчук О.П., доцент кафедри лісового господарства ЛНТУ, канд. тех. наук, доц.

Августинювич М.Б., доцент кафедри агрономії ЛНТУ, канд. с.-г. наук, заступник декана з партнерства факультету аграрних технологій екології ЛНТУ, доц.

Мазена В.Г., професор кафедри лісового господарства ЛНТУ, д-р. с.-г. наук, проф.

Левандовська С.М., доцент кафедри лісового господарства БНАУ, канд. біол. наук, доц.

Масальський В.П., доцент кафедри лісового господарства БНАУ, канд. біол. наук, доцент.

Ситник О.С., канд. с.-г. наук, асистент кафедри лісового господарства БНАУ.

Кімейчук І.В., асистент кафедри лісового господарства БНАУ.

Пенькова С.В., асистент кафедри лісового господарства БНАУ, д-р філософії.

Рижов О.М., асистент кафедри лісового господарства БНАУ.

Відповідальні за випуск – **Олешко О.Г.**, начальник редакційно-видавничого відділу БНАУ, канд. с.-г. наук, доц.; **Лозінська Т.П.**, доцент кафедри лісового господарства БНАУ, канд. с.-г. наук, доц.

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний стан, проблеми і перспективи лісівничої освіти, науки та виробництва» (19 квітня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету. Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

©БНАУ

Мельник-Шамрай В.В., Гончарук В.М., Романюк О.О. ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ЛІСИ УКРАЇНИ.....	169
Мельничук Ф.С., Гордієнко О.В., Алексеева С.А., Журахівський А.О. ВПЛИВ ПЕРВИННИХ РОСЛИН-ЖИВИТЕЛІВ НА РОЗВИТОК ПОПЕЛИЦЬ.....	171
Мешкова В.Л., Мороз С.М., Кузнецова О.А. БАКТЕРІАЛЬНА ВОДЯНКА В'ЯЗА НИЗЕНЬКОГО (<i>ULMUS PUMILA.</i>) НА СХОДІ УКРАЇНИ.....	174
Пеліховська О.С., Мельник Н. В. ДИНАМІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ РИСІ ЄВРАЗІЙСЬКОЇ (<i>EURASIAN LYNX</i>)	176
Пліхтяк П.П., Парпан В.І. ВИДОВЕ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЯЛИЦЕВО-БУКОВИХ ЛІСІВ НИЗЬКОГР'Я ПОКУТСЬКИХ КАРПАТ.....	179
Сендюк В. А., Чичул А. С., Приходько А. І. ПОШИРЕННЯ ТА ШКОДОЧИННИЙ ВПЛИВ НЕСПРАВЖНЬОГО ДУБОВОГО ТРУТОВИКА В НАСАДЖЕННЯХ ПРИМІСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФЛІІ «МИРГОРОДСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	181
Совгіра С.В. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ У ВОДООХОРОННИХ ЗОНАХ МАЛИХ РІЧОК.....	184
Суска А.А., Швиденко І.М. БІОТИЧНІ ЧИННИКИ ОСЛАБЛЕННЯ КЛЕНА ГОСТРОЛИСТОГО У ХАРКІВСЬКОМУ ЛІСОПАРКУ.....	187
Горновська С.В., Кімейчук І.В., Ситник О.С. ДИНАМІКА ПОПУЛЯЦІЙ ЖУКІВ-КОРОЇДІВ У ЛІСАХ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	189
Левандовська С.М. СУЧАСНИЙ СТАН ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ФАСТІВСЬКИЙ» ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЙОГО РЕКОНСТРУКЦІЇ.....	191
Левандовська С.М., Романюк П.М. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ОЦЗЛ У ФЛІІ «ІЗЯСЛАВСЬКЕ ЛГ» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»	193
Чорнобров О.Ю. ЗАПАСИ СУХОСТІЙНОЇ ДЕРЕВИНИ У ЛІСОВИХ НАСАДЖЕННЯХ В УМОВАХ СВІЖОЇ ДІБРОВИ КАНІВСЬКОГО ПРИДНІПРОВ'Я.....	196
Яницька С.В., Мельник Н. В. ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА АДАПТАЦІЯ ВОВКА СІРОГО (<i>CANIS LUPUS</i>) В УКРАЇНІ.....	198
Секція 9. ТЕХНОЛОГІЇ ЛІСОЗАГОТІВЛІ, ДЕРЕВООБРОБКИ І ТРАНСПОРТ ЛІСУ	
Толстущко Н.О., Мазена В.Г., Толстущко М.М. ОСОБЛИВОСТІ РУЛОННОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗБИРАННЯ ПОРУБНИХ ЗАЛИШКІВ НА ЗРУБАХ.....	200
Секція 10. ОРГАНІЗАЦІЯ, УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	
Vysochanska M., Markovskiy O. DEVELOPMENT OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM REGARDING THE EFFICIENCY OF THE USE OF SECONDARY FOREST USE.....	202
Андрушкевич Н.В. КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	204
Боцула О.І., Головіна О.Л. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	208
Raichuk L.A. CRISIS ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN FORESTRY DURING WAR: LOSSES AND CHALLENGES OF FOREST ECOSYSTEMS.....	209
Тертична О.В., Рябуха Г.І. МІРОШНИК Н. В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ.....	212
Левандовська С.М., Поліщук А.Р. ЛІСОВА СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	214

ЛЕВАНДОВСЬКА С.М., канд. біол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
svtmzel@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ФАСТІВСЬКИЙ» ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЙОГО РЕКОНСТРУКЦІЇ

Досліджено стан паркових насаджень: встановлено сучасний видовий склад, визначено санітарний стан, здійснено оцінку наукової, естетичної та рекреаційно-оздоровчої цінності. Запропоновано рекомендації щодо реконструкції парку-пам'ятки.

Ключові слова: парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, дендрофлора, таксономічний склад, дендроекзоти, санітарний стан насаджень, проєктні пропозиції.

На сьогодні накопичено значний досвід щодо реконструкції заповідних об'єктів, зокрема парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. Більшість науковців зазначають, що відсутність актуальних даних про видовий склад і стан паркових насаджень, розроблення науково обґрунтованих заходів щодо утримання та реконструкції парків є однією з основних причин їх деградації [1–5].

Мета дослідження – оцінити сучасний стан парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Фастівський» з метою обґрунтування та розроблення проєктних пропозицій щодо його утримання та реконструкції.

Парк-пам'ятка заснований у 1950 р. на площі 33,0 га. У 1972 році йому надано статус парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення. Територія парку входить до складу лісового фонду Фастівського лісництва філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України».

За результатами наших досліджень встановлено, що дендрофлора парку-пам'ятки репрезентована 43-ма видами, які належать до 33 родів, 21 родини, двох класів та двох відділів. Відділ *Magnoliophyta* має більшу видову репрезентативність (36), налічує більше родин (18) та родів (27). З відділу *Pinophyta* виявлено 3 родини та 6 родів. Види хвойних рослини складають 16,3 % від усіх насаджень. Найчисельнішою є родина *Pinaceae*, яка представлена чотирма родами. Хвойні види рослин складають 7,3 % від загальної кількості.

Очевидно, що таксономічний склад досліджуваного парку небагатий. Більшість інтродукованих видів, які були висаджені під час закладення парку, випали зі складу насаджень. Таку ситуацію можна пояснити тривалою відсутністю догляду за парковими насадженнями.

Частка участі у насадженні дерев складає 65,1 % (28 видів), кущів – 18,6 % (8 видів), проміжної форми «дерево-кущ» – 14,0 % (6 видів). Ліани репрезентує один вид (2,3 %) *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch. Переважання кількості видів дерев над кількістю видів кущів у парковому насадженні свідчить про лісовий тип садово-паркового ландшафту. Водночас, на території парку відсутнє квіткове оформлення, слабозвинена дорожньо-стежкова мережа.

У складі деревостану переважають: *Quercus robur* L., *Q. rubra* L., *Pinus sylvestris* L., *Tilia cordata* Mill. Серед чагарників зростають: *Swida alba* (L.) Opiz, *S. sanguinea* (L.) Opiz., *Corylus avellana* L., *Euonymus verrucosa* Scop., *E. europaeus* L., *Sambucus*

nigra L. У незначній кількості трапляються: *Rosa canina* L., *Crataegus monogyna* Jacq., *Viburnum opulus* L.

Паркові насадження сильно заросли самосівом і підростом *Acer campestre* L., *A. platanoides* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Carpinus betulus* L., що свідчить про природний процес їх відновлення та паркоутворювальне значення.

Аналіз географічної структури показав, що переважна більшість видів (28 видів, 65,1 %) мають Європейський ареал поширення. З Північної Америки походять 12 видів (27,9 %), Середньої Азії – 2 види (4,7 %), узбережжя Середземного моря – один вид (2,3 %). Більшість видів є автохтонними (29 або 67,4 %), що свідчить про створення значної частини паркової території на основі природних лісових ландшафтів. Наукову цінність становлять дендроекзоти: *Pinus strobus*, *Larix decidua*, *Phellodendron amurense*, *Cunninghamia lanceolata*, *Catalpa bignonioides*.

Середній вік паркових насаджень 68–85 років. Наявність дерев *Quercus robur* і *Q. rubra*, вік яких більше 100 років свідчить про те, що парк створювали на основі вже існуючої природної рослинності. Ці вікові дерева має значну наукову й естетичну цінність, а тому потребують постійного моніторингу та застосування заходів з охорони. Цінними є також середньовікові насадження *Picea abies* (93 роки), *Tilia cordata* (93 роки), *Pinus sylvestris* (96 років), *Pinus strobus* (92 роки), *Larix decidua* (92 роки).

Оцінка санітарного стану насаджень показала, що до I-ої категорії санітарного стану (здорові дерева) відноситься 35 % рослин, до II-ої (ослаблені) – 21,0 %, III-ої (дуже ослаблені) – 13,0 %. Виявлено значну кількість (16 %) свіжих сухостійних дерев. В цілому, індекс санітарний стану насаджень коливається в межах 2,87–3,17, що характеризує їх як «дуже послаблені». Найбільшу кількість дерев IV–VI категорій санітарного стану виявлено у насадженнях сосни звичайної і дуба звичайного. Основними причинами всихання деревостану є пошкодження збудниками хвороб, стовбуровими шкідниками та комахами-хвоєлистогризами. Незадовільний санітарний стан паркових насаджень суттєво впливає на функціональне призначення парку.

Естетична оцінка паркових насаджень, показала, що більшість їх можна віднести до II класу естетичної цінності, деякі (кв. 39 вид. 59; кв. 45 вид. 4, 37) – навіть до III.

На основі проведеного комплексного аналізу стану парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Фастівський» розроблено заходи щодо його покращення. З метою збереження парку як заповідного об'єкта, що має історичну, наукову та рекреаційно-оздоровчу цінність, пропонуємо провести низку санітарно-оздоровчих заходів (суцільні та вибіркові санітарні рубання, ліквідацію захаращеності); підсадити цінні види деревних рослин у місцях відпаду зі збереженням первісної структури насаджень парку. Підвищити рекреаційну привабливість об'єкта можливо за допомогою збільшення кількості доріжок та покращення покриття існуючих, встановлення альтанки та МАФ утилітарного призначення (лав, сміттєвих урн тощо).

Список літератури

1. Бідолах Д. І., Кузьович В. С., Гринюк Ю. Г., Підховна С. М., Тиманська О. Б. Оцінка стану зелених насаджень парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Скала-Подільський парк». *Український журнал лісівництва та деревинознавства*. Ч. 12. № 3. 2021. С. 35–44.
2. Левандовська С. М., Олешко О. Г. Моніторинг стану зелених насаджень заповідного парку «Томилівський». *Сучасні виклики і актуальні проблеми лісівничої освіти, науки та виробництва* :

матеріали II міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Біла Церква, 15 квітня 2022 р. Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 103–105.

3. Левандовська С. М. Аналіз структури дендрофлори парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Фастівський». *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends : papers of participants of the VI International Scientific and Practical Conference, Oxford, February 2, 2024. Oxford-Vinnitsia: P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2024. P. 166–168. DOI 10.36074/logos-02.02.2024.033*

4. Немерцалов В. В., Коломійчук В. П., Васильєва Т. В. Сучасний стан дендрофлори парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк інституту ім. В.П. Філатова». *Вісник ОНУ. Біологія*. 2021. Т. 26. Вип. 1(48). С. 55–70.

5. Попова О. М., Абрашкіна І. В. Аналіз дендрофлори парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Міський сад» (м. Ізмаїл, Одеська область). *Вісник Національного науково-природничого музею*. 2015. Т. 13. С. 85–92.

УДК 630*18:502.171(477.43)

ЛЕВАНДОВСЬКА С.М., канд. біол. наук, доцент

РОМАНЮК П.М., магістрант

Білоцерківський національний аграрний університет

svtmzel@gmail.com

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ОЦЗЛ У ФІЛІЇ «ІЗЯСЛАВСЬКЕ ЛГ» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Висвітлено результати ідентифікації та виділення особливих цінностей для збереження на землях лісового фонду філії «Ізяславське лісове господарство» ДП «Ліси України». Встановлено відповідність виділених ділянок категоріям і підкатегоріям ОЦЗЛ.

Ключові слова: особливі цінності для збереження, лісова сертифікація, категорії ОЦЗЛ, об'єкти природно-заповідного фонду, рідкісні види рослин і тварин, раритетні біотопи.

Практична реалізація Принципу 9 «Особливі цінності для збереження» добровільної лісової сертифікації за схемою FSC у лісогосподарських підприємствах полягає в ідентифікації та збереженні лісових територій із наявними особливими цінностями для збереження (ОЦЗ). Концепція ОЦЗ розроблена FSC і вперше опублікована в 1999 році [6]. Визначення особливо цінних для збереження лісів (ОЦЗЛ) – це дієвий інструмент лісової сертифікації, який спонукає лісогосподарські підприємства розробляти заходи щодо збереження або поліпшення відповідних цінних ознак лісів, дотримуватись відповідного режиму господарювання, регулярно проводити моніторинг їхнього стану.

Визначення особливо цінних для збереження лісів у межах діяльності філії «Ізяславське лісове господарство» ДП «Ліси України» проводили шляхом двоетапного попереднього їх виділення та ідентифікації ділянок під час натурного обстеження.

До складу філії входить 8 лісництв загальною площею 24377,3 га. Результати спостережень за станом ОЦЗЛ показали, що загальна площа ОЦЗ на 01.01.2023 р. становить 2791,5 га і складає 11,5 % території підприємства. У лісовому фонді підприємства виділено 5 категорій ОЦЗЛ.

До підкатегорії ОЦЗЛ 1.1. «Природно-заповідні території» належать 9 об'єктів природно-заповідного фонду: гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Михельський» (Михельське л-во кв. 6, вид. 1–2, пл. 108,2 га); ботанічний заказник